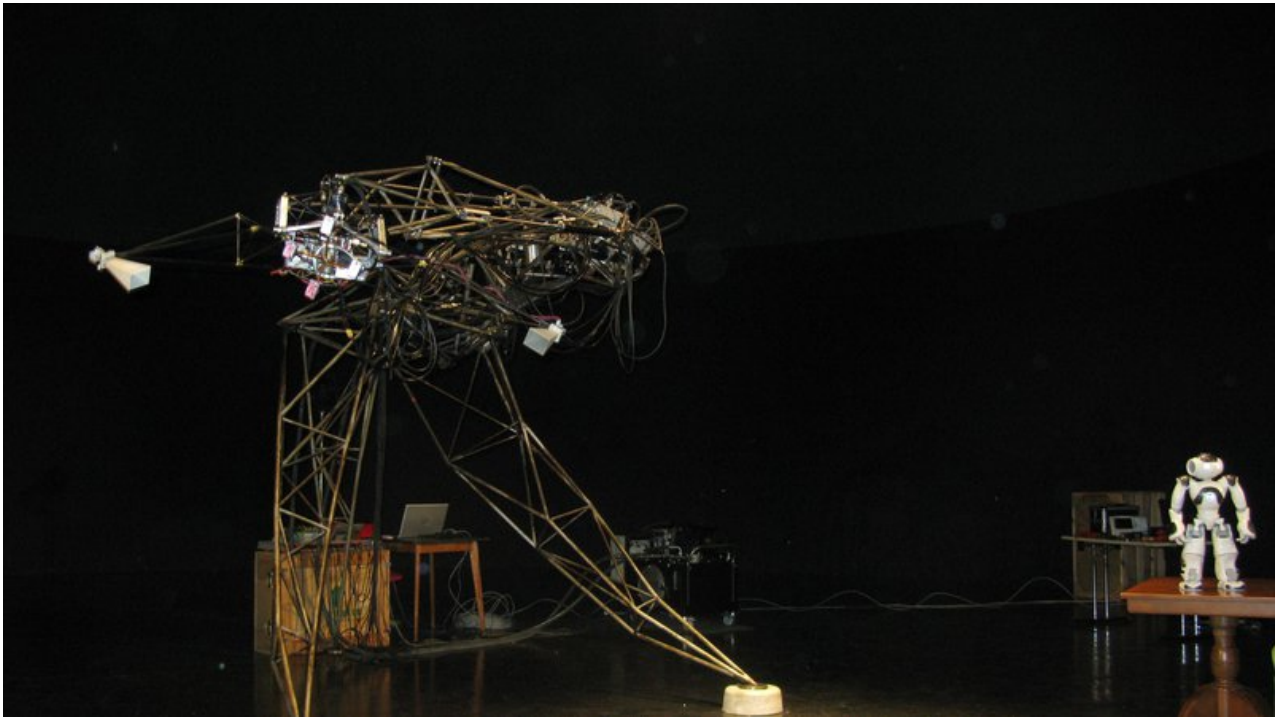

Prišel je tudi Senster, praprapradedek robotinje Eve

[D delo.si/novice/slovenija/prisel-je-tudi-senster-praprapradedek-robotinje-eve](http://delo.si/novice/slovenija/prisel-je-tudi-senster-praprapradedek-robotinje-eve)

Danes v Trbovljah vrata odpira 13. festival novomedijske kulture Speculum Artium, katerega vsebine bodo tokrat preplet preteklosti, sedanjosti in vizij za prihodnost. V ospredju predstavitev je prva robotsko vodena skulptura Senster, nastala v 70. letih prejšnjega stoletja, nekakšen praprapradedek prikupne Eve, prve robotske humanoidne občanke Trbovelj.

Speculum Artium tudi sicer velja za tisti festival, ki je ne le v Trbovlje, temveč tudi v Slovenijo pred desetletjem pripeljal prvega humanoidnega robota Asima in z njim požel val navdušenja, nato pa »rodil« še robotinjo Evo, ki ostaja prva zvezda tokratnega tridnevnega festivalskega dogajanja.

Projekt Power stRangers avtoric Barbare Jazbec in Kristine Tica. FOTO: Arhiv DDT

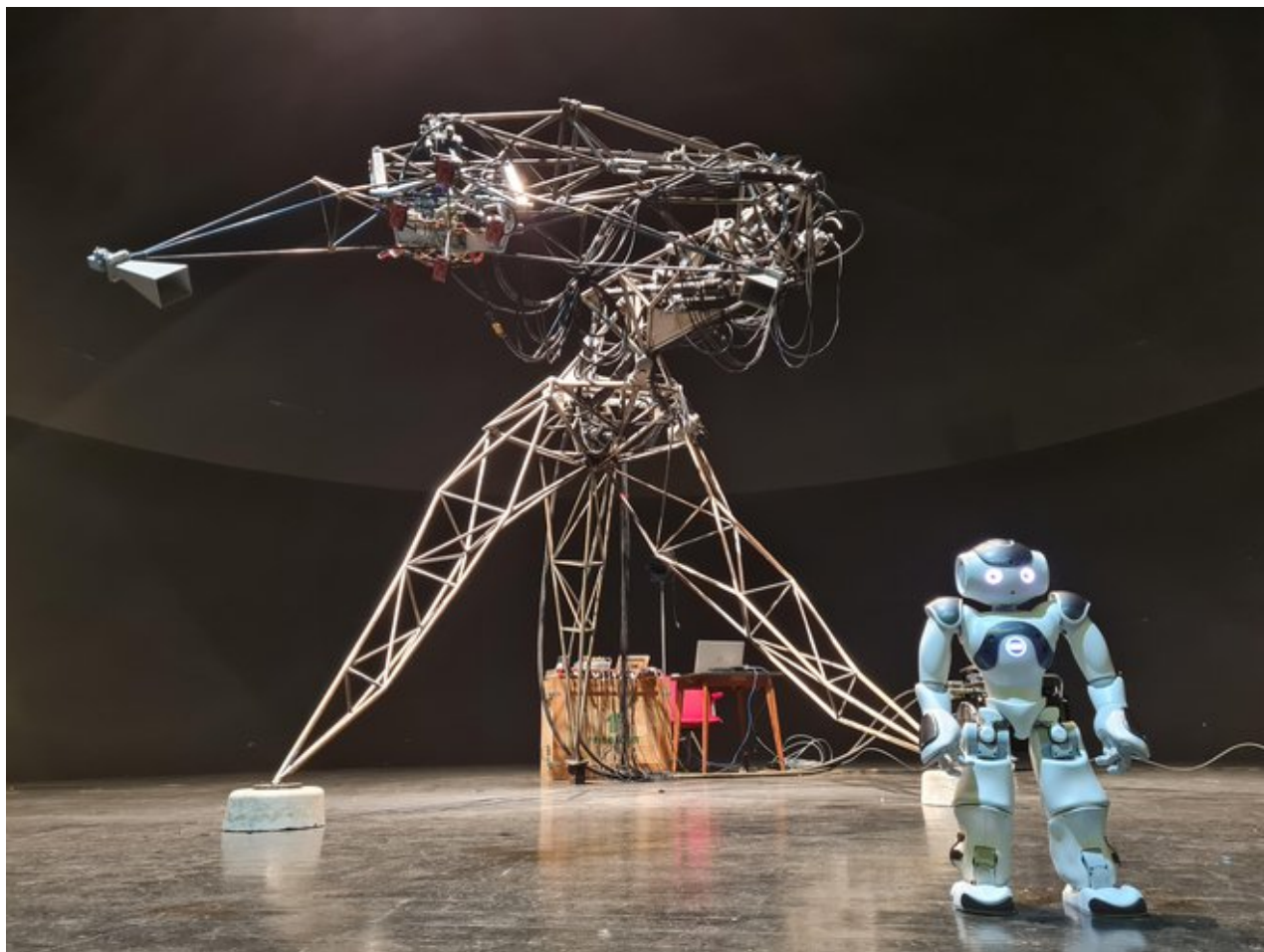
V trinajstih letih so predstavitve in instalacije, kot pravi direktorica Delavskega doma Trbovlje **Špela Pavli Perko**, prerasle okvire festivala. Ta v središče postavlja pet temeljnih področij: umetnost, tehnologijo, znanost, gospodarstvo in turizem oziroma pet vsebinskih sklopov, povezanih z rdečo nitjo – skulpturo Senster, ki ima sicer svoj stalni »sedež« na Fakulteti za humanistične študije v Krakovu. V Senstru je zajeto vse, kar naj bi predstavljalo zametke intermedijske umetnosti. Drugi sklop sestavljajo dela študentskega tekmovalnega programa, tretjega produkcija pod znamko Made in Trbovlje, nastala v sklopu projekta RUK – Mreža centrov raziskovalnih umetnosti in kulture, samostojni sklop pa predstavlja mednarodni festival videoumetnosti DigitalBigScreen, ki v okviru Speculuma poteka enajsto leto.

Projekt *Pajek in jaz* avtorja Fabiena Zocca. FOTO: Arhiv DDT

Festivalsko dogajanje v Trbovljah bodo poleg koncertov in performansov umetnikov popestrile tudi delavnice za mlade, nadgradili pa ga bodo s spletnim programom. Naš cilj letos je, pravi Perkova, uravnovežiti festival za strokovno javnost in za mimoidoče.

Kdo je Senster?

Senster in Eva. FOTO: Arhiv DDT

Po besedah **Bogdana Šteha** iz DDT je Senster eno prelomnih umetniških del 20. stoletja. Gre za mobilno skulpturo, ki jo je v 60. letih prejšnjega stoletja začel »graditi« klasični kipar **Edward Ihnatowicz**, Poljak, ki je večino ustvarjalnega obdobja preživel v Londonu. Nekoč se je odločil, da skulpturo v kamnu spremeni v dinamično, v skulpturo, ki bo reagirala na obiskovalca, pripoveduje Šteh. Organskim podobne lite podobe je začel povezovati s hidravličnimi sistemi in električnimi senzorji. Nastala je mobilna skulptura, ki se je odzivala na zvok. Prvič jo je razstavil leta 1968, nato so umetnika opazili in povabili v podjetje Philips ter mu ponudili, da skulpturo ustvari še v večjih dimenzijah. To je bilo rojstvo Sensterja, ki so ga junija 1970 z ladjo prepeljali na Nizozemsko in ga razstavili v Evoluonu v Eindhovnu. V naslednjih letih se je Edward Ihnatowicz pridružil inženirskim mrežam ter delal kot supervizor na podiplomskem študiju na Univerzitetnem kolidžu v Londonu.

Jekleni skelet skulpture z nežnimi gibi sledi zvoku, ki prihaja iz okolice, kar abstraktni podobi vdahne občutenje žive(če)ga bitja. V letih 2017 in 2018 so skulpturo obnovili, odkupila pa jo je Univerza AGH za znanost in tehnologijo v Krakovu.